

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Společné minimální standardy v oblasti pojištění v nezaměstnanosti – konkrétní krok k účinnému provádění evropského pilíře sociálních práv

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2020/C 97/05)

Zpravodaj: **Oliver RÖPKE**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	15. 3. 2018
Právní základ	čl. 32 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato v sekci	15. 11. 2019
Přijato na plenárním zasedání	11. 12. 2019
Plenární zasedání č.	548
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	141/65/14

1. Závěry a doporučení

1.1. Na sociálním summitu EU, který se konal dne 17. listopadu 2017 v Göteborgu, byl slavnostně vyhlášen **evropský pilíř sociálních práv**. K tomu, aby se tento pilíř stal skutečností, je nezbytné, aby EU i členské státy podnikly konkrétní kroky, které povedou k jeho účinnému provádění.

1.2. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) poukazuje na **zásadu č. 13 evropského pilíře sociálních práv týkající se dávek v nezaměstnanosti**, podle níž mají nezaměstnaní právo na přiměřenou podporu od veřejných služeb zaměstnanosti, aby se mohli (znovu)začlenit na trhu práce, a na **přiměřenou podporu v nezaměstnanosti po přiměřenou dobu** v souladu se svými příspěvky a vnitrostátními pravidly způsobilosti. Tyto dávky by neměly odrazovat od rychlého návratu do zaměstnání.

1.3. Pojištění v nezaměstnanosti je při všech rozdílech, které v tomto ohledu mezi jednotlivými členskými státy panují, jednou z hlavních součástí sociálních systémů všech členských států. EHSV je zajedno s Komisí, že **lepší standardy vnitrostátních systémů pojištění v nezaměstnanosti** umožňují **lepší fungování trhů práce** a že členskými státy s velkorysejším systémem pojištění v nezaměstnanosti a vyššími výdaji na aktivní politiku a opatření na trhu práce se lépe daří trvale znovuzačlenovat nezaměstnané na trhu práce⁽¹⁾. EHSV zároveň poukazuje na to, že takový systém plní důležitou funkci **automatického stabilizátoru**.

1.4. V současné době panují mezi členskými státy značné rozdíly, pokud jde o dávky v nezaměstnanosti. EHSV odkazuje na společnou zprávu o zaměstnanosti pro rok 2019, v níž se uvádí, že poskytování **přiměřených dávek v nezaměstnanosti po přiměřenou dobu**, které jsou přístupné všem pracovníkům a které doprovází účinné politiky na trhu práce, **je klíčem** k podpoře uchazečů o zaměstnání při přechodu v rámci trhu práce⁽²⁾.

1.5. EHSV stvrzuje svůj požadavek vysokých zaměstnaneckých a sociálních standardů⁽³⁾, a proto doporučuje stanovit vnitrostátní **cíle** v oblasti dávek v nezaměstnanosti. Je třeba je stanovit pro **čistý náhradový poměr, dobu vyplácení dávek v nezaměstnanosti a míru pokrytí**, nicméně EHSV rovněž doporučuje jejich stanovení i pro **další vzdělávání a aktivaci**.

⁽¹⁾ Tematický přehled k evropskému semestru – Dávky v nezaměstnanosti – 2017.

⁽²⁾ COM(2018) 761 final ze dne 21. listopadu 2018, EPSCO Rada ST 7619/2019 INIT ze dne 15. března 2019.

⁽³⁾ Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 165.

1.6. V první fázi by cíle v oblasti dávek v nezaměstnanosti měly být vytyčeny a monitorovány **referenčním postupem** v rámci **evropského semestru**. EHSV opakuje své doporučení, aby měl evropský pilíř sociálních práv vliv také na evropskou správu ekonomických záležitostí⁽⁴⁾. Podle jeho názoru by **doporučení pro jednotlivé země** předložená v rámci evropského semestru měla obsahovat konkrétní cíle z hlediska **čistého náhradového poměru, doby vyplácení dávek v nezaměstnanosti a míry pokrytí**, co se týče dávek v nezaměstnanosti, ale i cíle v oblasti **dalšího vzdělávání a aktivity**. Doporučení pro jednotlivé země vypracovává Komise, rozhoduje o nich Rada a schvaluje je Evropská rada.

1.7. **Základem** pro doporučení pro jednotlivé země by měly být integrované hlavní směry⁽⁵⁾. Podle **hlavních směrů politik zaměstnanosti z roku 2018 (jež platí i pro rok 2019)**⁽⁶⁾, jmenovitě podle **hlavního směru**⁽⁷⁾, by členské státy měly poskytovat nezaměstnaným **přiměřenou podporu v nezaměstnanosti po přiměřenou dobu** v souladu s jejich příspěvky a vnitrostátními pravidly způsobilosti, avšak tato podpora nesmí odrazovat od rychlého návratu do zaměstnání.

1.8. Evropský pilíř sociálních práv je doplněn srovnávacím přehledem sociálních ukazatelů, s jehož pomocí by mělo být monitorováno provádění pilíře tím, že se budou sledovat trendy a dosažený pokrok v členských státech a tyto údaje pak budou použity jako podklad pro potřeby evropského semestru. EHSV doporučuje, aby se v rámci srovnávacího přehledu sociálních ukazatelů napříště sledovaly také dávky v nezaměstnanosti. Dále doporučuje zavést **postup stanovování referenčních hodnot pro dávky v nezaměstnanosti**, který bude určitým **doplněním srovnávacího přehledu sociálních ukazatelů**. EHSV proto výslovně vítá úsilí, které Komise v současnosti vyvíjí za účelem stanovení referenčního postupu pro vyplácení dávek v nezaměstnanosti, přičemž se domnívá, že by se toto úsilí mělo zintenzivnit a mělo by být spojeno s procesem trvalého monitorování.

1.9. **Cílem** navrhovaného postupu stanovování referenčních hodnot pro dávky v nezaměstnanosti je dosáhnout **vzestupné konvergence členských států v sociální oblasti a lepšího fungování trhů práce**. Referenční postup musí být založen na analýze současného stavu, která musí být důkladná a nepřikrášlená. Tento postup se nesmí omezovat na pouhé sledování a hodnocení. Členské státy by se měly od sebe navzájem učit, a to na základě rozboru nejlepších výsledků (učení na základě srovnávání – tzv. **benchlearning**), a soustavně usilovat o zlepšení (přijímat opatření na základě srovnávání – tzv. **benchaction**).

1.10. Proces stanovování referenčních hodnot pro dávky v nezaměstnanosti by měla řídit Komise. Do stanovování referenčních hodnot by měli být neustále a intenzivně **zapojeni sociální partneři**.

1.11. **Sociální cíle** musí časem vést k sociální konvergenci. Lidé se musejí osobně přesvědčit, že zásady, jež jsou prosazovány v rámci evropského pilíře sociálních práv, neexistují pouze na papíře, nýbrž nacházejí své konkrétní naplnění i v praxi a vedou k postupnému zlepšování jejich životních podmínek.

1.12. EHSV doporučuje, aby byly výsledky postupu stanovování referenčních hodnot pečlivě monitorovány a vyhodnocovány. Nedojde-li časem k dostatečnému pokroku tak, aby nastaly žádoucí účinky, měl by být zaveden právně závazný nástroj, který by členské státy podpořil a doplnil v jejich úsilí o modernizaci systému pojištění v nezaměstnanosti. Vedle **doporučení Rady**, které by pro členské státy mělo být vodítkem, doporučuje EHSV přijmout **směrnici podle článku 153 SFEU**, kterou by se stanovily **právně závazné minimální standardy** pro vnitrostátní systémy pojištění v nezaměstnanosti. V nich by měly být zahrnuty požadavky na celounijní minimální standardy týkající se **čistého náhradového poměru, doby vyplácení a míry pokrytí** dávek v nezaměstnanosti. Kromě toho se EHSV vyslovuje také pro celounijní minimální standardy pro **další vzdělávání a aktivaci** v rámci pojištění v nezaměstnanosti.

1.13. Právně závazné minimální standardy by se měly zavádět postupně. K dosažení společných standardů by členským státům měla být poskytnuta přiměřeně dlouhá lhůta.

1.14. Jak je stanoveno v článku 153 SFEU, nesmí tím být nijak podstatně dotčeno **právo členských států vymezovat základní zásady svého systému sociálního zabezpečení** ani významně ovlivněna finanční rovnováha tohoto systému. Tato zásada by se měla dodržovat bez ohledu na formu či podstatu systému jednotlivých členských států. Členským státům by to nijak nebránilo v tom, aby využívaly svého smluvně zakotveného práva zachovávat či zavádět přísnější ochranná

(4) Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 145.

(5) Úř. věst. L 224, 5.9.2018, s. 4.

(6) Úř. věst. L 224, 5.9.2018, s. 4.

(7) Úř. věst. L 185, 11.7.2019, s. 44.

opatření. Na zřeteli je přitom třeba mít zejména různý způsob organizace vnitrostátních systémů pojištění, zapojení sociálních partnerů a financování.

2. Výchozí situace a souvislosti stanoviska

2.1. Po bolestných zkušenostech s hospodářskou a finanční krizí, která začala v roce 2008, a po destabilizaci, kterou s sebou přinesla, se nyní podařilo opět obnovit růst a počty nezaměstnaných klesají. K **nynějšímu oživení trhů práce** však nedochází ve všech členských státech a regionech, ani pro všechny skupiny obyvatel stejně. EHSV v této souvislosti odkazuje na společnou zprávu o zaměstnanosti pro rok 2019 ⁽⁸⁾.

2.2. EHSV sdílí názor Rady, že by členské státy a Unie měly řešit sociální důsledky hospodářské a finanční krize a usilovat o **vytvoření inkluzivní společnosti**. Je třeba bojovat proti nerovnosti a diskriminaci. Dále je třeba zajistit přístup a příležitosti pro všechny a snížit chudobu a sociální vyloučení, a to zejména zajištěním **účinného fungování trhů práce a systémů sociální ochrany** ⁽⁹⁾.

2.3. EU si ve **strategii Evropa 2020** vytyčila cíl snížit do roku 2020 počet osob ohrožených **chudobou a sociálním vyloučením** o 20 milionů. K **dosazení tohoto cíle má EU ještě daleko**. Od roku 2012 (kdy bylo chudobou a sociálním vyloučením ohroženo téměř 25 % všech obyvatel EU) se situace sice trvale zlepšuje, ale Evropa stojí i nadále před obrovskými problémy. V roce 2018 bylo chudobou nebo sociálním vyloučením ohroženo téměř 22 % obyvatel EU ⁽¹⁰⁾.

2.4. Jednou z hlavních součástí sociálních systémů všech členských států je **pojištění v nezaměstnanosti**. Pracujícím nabízí pro případ ztráty pracovního místa záchranou síť a **chrání před chudobou**. Dávky v nezaměstnanosti jsou zároveň **automatickým stabilizátorem**, protože v případě obecného nárůstu nezaměstnanosti nedochází k tak prudkému poklesu příjmů, a tedy ani spotřeby. Efektivní a přiměřené dávky v nezaměstnanosti pracujícím mimoto umožňují, aby si hledali pracovní místo odpovídající jejich očekávání a kvalifikaci nebo aby se případně přeškolili v rámci aktivní politiky trhu práce.

2.5. Sociální ochrana se v posledních letech v důsledku krizové politiky v některých členských státech zhoršila. Mnoho lidí má za to, že jejich sociální zájmy a požadavky jsou v EU zaručeny čím dál méně. Brexit také poprvé přinesl obrat v procesu evropské integrace. Tyto vývojové změny je třeba chápat jako varovný signál. Má-li být EU schopna budoucí existence a má-li získat zpět důvěru občanů, je podle názoru EHSV nezbytné, aby došlo k **posílení sociálního rozměru EU a zároveň se řešily další současné výzvy, jako je změna klimatu a digitalizace**. To bude vyžadovat **úsilí na všech úrovních**, včetně členských států, sociálních partnerů a subjektů občanské společnosti ⁽¹¹⁾, opírající se o stabilní, udržitelné a inkluzivní hospodářství.

2.6. Na sociálním summitu EU, který se konal dne 17. listopadu 2017 v Göteborgu, Evropský parlament, Rada a Evropská komise slavnostně vyhlásily **evropský pilíř sociálních práv**. K tomu, aby se stal skutečností, je nezbytné, aby EU i členské státy podnikly konkrétní kroky, které povedou k jeho účinnému provádění. Nově zvolená předsedkyně Komise Ursula von der Leyen oznámila v politických směrech pro Evropskou komisi na období 2019–2024, že předloží akční plán pro plné provedení evropského pilíře sociálních práv. Svým návrhem na stanovení cílů v oblasti vnitrostátních dávek v nezaměstnanosti by chtěl EHSV přispět k provádění evropského pilíře sociálních práv.

2.7. EHSV poukazuje na **zásadu č. 13 evropského pilíře sociálních práv (týkající se dávek v nezaměstnanosti)**, podle níž mají nezaměstnaní právo na přiměřenou aktivizační podporu od veřejných služeb zaměstnanosti, aby se mohli (znovu)začlenit na trhu práce a na **přiměřenou podporu v nezaměstnanosti po přiměřenou dobu** v souladu se svými příspěvky a vnitrostátními pravidly způsobilosti. Tato podpora nesmí odrazovat od rychlého návratu do zaměstnání.

⁽⁸⁾ COM(2018) 761 final ze dne 21. listopadu 2018, EPSCO Rada ST 7619/2019 INIT ze dne 15. března 2019.

⁽⁹⁾ Úř. věst. L 224, 5.9.2018, s. 4.

⁽¹⁰⁾ Eurostat 16. října 2019.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 262, 25.7.2018, s. 1.

2.8. V této souvislosti poukazuje EHSV rovněž na zásadu č. 17 evropského pilíře sociálních práv, podle níž mají **osoby se zdravotním postižením** právo na podporu zaručující příjem, který jim zajistí důstojný život, a na služby, které jim umožní účast na trhu práce a na životě společnosti. Při stanovení doby trvání nároku na podporu v nezaměstnanosti by mělo být zohledněno, že v případě osob se zdravotním postižením je hledání nového pracovního místa či rekvalifikace výrazně obtížnější a časově náročnější.

2.9. Pojištění v nezaměstnanosti je jednou z hlavních součástí sociálních systémů všech členských států. Vnitrostátní předpisy, jimiž se systémy pojištění v nezaměstnanosti řídí, se navzájem značně liší, jak co se týče způsobilosti, tak co se týče výše, doby trvání a způsobu výpočtu. EHSV doporučuje stanovit **cíle v oblasti dávek v nezaměstnanosti** v rámci evropského semestru. EHSV navíc upozorňuje na nutnost zaručit základní sociální dávky prostřednictvím společných pravidel na úrovni EU⁽¹²⁾. Doporučuje průběžné **hodnocení postupu stanovování referenčních hodnot**. Na základě **doporučení Rady** by mohly být v členských státech podněcovány a zahajovány diskuse a reformy týkající se zavedení společných minimálních standardů a členské státy by v tomto ohledu mohly spolupracovat.

2.10. Nedojde-li časem k dostatečnému pokroku tak, aby nastaly žádoucí účinky, doporučuje EHSV přijmout **směrnici podle článku 153 SFEU**, kterou by se stanovily **právně závazné minimální standardy** pro vnitrostátní systémy pojištění v nezaměstnanosti. V nich by měly být zahrnuty požadavky na celounijní minimální standardy týkající se **čistého náhradového poměru, doby vypláčení a míry pokrytí** dávek v nezaměstnanosti. Kromě toho se EHSV vyslovuje také pro celounijní minimální standardy pro **další vzdělávání a aktivaci** v rámci pojištění v nezaměstnanosti. Minimální normy by členským státům neměly bránit v přijetí ambicióznějších norem (viz 16. bod preambule evropského pilíře sociálních práv). Standardy, které v členských státech již existují, by se neměly snižovat. EHSV doporučuje, aby stanovení minimálních norem pro vnitrostátní systémy pojištění v nezaměstnanosti bylo spojeno s řádným použitím **doložky o zachování úrovně ochrany** (zákaz snížení úrovně ochrany v důsledku zavedení minimálních standardů). Bude tak zohledněn cíl EU zlepšovat životní a pracovní podmínky ve všech členských státech v zájmu sblížení směrem k vyšší úrovni (článek 151 SFEU).

2.11. V oblasti pomoci v nezaměstnanosti je třeba rozlišovat mezi dávkami sociálního zabezpečení (sociální dávky) a sociální pomocí. Sociální dávky jsou poskytovány zpravidla na základě příspěvků a předpokládají určitou dobu předchozího zaměstnání. V případě sociální pomoci se jedná o dávky sociální pomoci, které jsou nezávislé na příspěvcích, financované z peněz daňových poplatníků a které jsou poskytovány na pomoc osobám, jež si svými vlastními silami nemohou obstarávat živobytí, přičemž způsobilost pro tuto pomoc je třeba prokázat. **V tomto stanovisku z vlastní iniciativy se EHSV zabývá dávkami sociálního zabezpečení.**

2.12. V souvislosti s debatou o prohloubení hospodářské a měnové unie Komise navrhuje, aby byla zavedena **stabilizační funkce pro eurozónu** (přičemž zapojit se mohou i ty členské státy, které nejsou členy eurozóny), která do budoucna umožní lépe reagovat na asymetrické otřesy. Jako jednu z možností, jak tuto stabilizační funkci zajistit, uvádí Komise vytvoření **evropského systému zajištění v nezaměstnanosti**, který by mohl fungovat jako „zajišťovací fond“ pro vnitrostátní režimy pro případ nezaměstnanosti⁽¹³⁾. Tento návrh v oblasti fiskální politiky, který je v současné době předmětem kontroverzních diskusí, **zcela jasně není předmětem tohoto stanoviska z vlastní iniciativy**, které představuje sociálněpolitický návrh na posílení sociálního rozměru EU.

2.13. EHSV se nedávno vyslovil pro to, aby byla prozkoumána **možnost stanovení unijních minimálních standardů pro vnitrostátní systémy podpory v nezaměstnanosti**, mj. proto, aby se zajistilo, že finanční podporu bude moci získat každá osoba hledající zaměstnání⁽¹⁴⁾. Právě tímto úkolem se chce nyní Výbor v předkládaném stanovisku zabývat.

3. Obecné připomínky

3.1. Podle **hlavních směrů politik zaměstnanosti z roku 2018** (jež platí i pro rok 2019)⁽¹⁵⁾, jmenovitě podle **hlavního směru 7**⁽¹⁶⁾, by členské státy měly poskytovat nezaměstnaným přiměřenou podporu v nezaměstnanosti po přiměřenou dobu v souladu s jejich příspěvky a vnitrostátními pravidly způsobilosti. Na základě tohoto doporučení je v rámci hlavních směrů politik zaměstnanosti zohledněn evropský pilíř sociálních práv.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 40.

⁽¹³⁾ COM(2017) 822 final ze dne 6. prosince 2017.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 129, 11.4.2018, s. 7.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. L 224, 5.9.2018, s. 4.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. L 185, 11.7.2019, s. 44.

3.2. Jedním z pěti cílů **strategie Evropa 2020**, a zároveň jedním ze 17 cílů udržitelného rozvoje **Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030**, je **snížit** počet osob trpících nebo ohrožených **chudobou a sociálním vyloučením**. Trendy a pokrok členských států, pokud jde osoby trpící nebo ohrožené chudobou a sociálním vyloučením, se sledují také prostřednictvím **srovnávacího přehledu sociálních ukazatelů** zavedeného v souvislosti s evropským pilířem sociálních práv.

3.3. EHSV poukazuje na zjištění Komise, že **doba nároku** na dávky v rámci pojištění v nezaměstnanosti má přímý dopad na ohroženost nezaměstnaných osob chudobou. Členské státy s velkorysejšími systémy pojištění v nezaměstnanosti a vyššími výdaji na aktivní politiku a opatření na trhu práce mají s trvalým znovuzačlenováním pracujících na trhu práce větší úspěchy⁽¹⁷⁾. Mezi jednotlivými zeměmi existují **velké rozdíly**. Maximální doba nároku na dávky v nezaměstnanosti se pohybuje od 90 dnů v Maďarsku po dobu neurčitou v Belgii⁽¹⁸⁾.

3.4. Podle názoru EHSV musejí být dávky sociálního zabezpečení koncipovány tak, aby v případě, kdy nastane rizikový stav, jakým je ztráta zaměstnání, byla zajištěna přiměřená životní úroveň. Výše dávek v rámci pojištění v nezaměstnanosti, tj. **čistý náhradový poměr**, musí být tudíž přiměřená. I v tomto ohledu existují v EU **značné rozdíly**. Čisté náhradové poměry u pracovníka s nízkou mzdou a malým počtem odpracovaných let (1 rok) se pohybují od méně než 20 % předchozích (čistých) příjmů v Maďarsku po zhruba 90 % v Lucembursku⁽¹⁹⁾.

3.5. Počet nezaměstnaných, kteří pobírají dávky v nezaměstnanosti, v poměru k celkovému počtu nezaměstnaných se vyjadřuje jako **míra pokrytí** (rozsah dávek a služeb). Míra pokrytí se udává vždy pro určitou dobu trvání nezaměstnanosti (např. podíl nezaměstnaných, kteří po jednom roce nezaměstnanosti čerpají dávky). I v tomto ohledu existují mezi členskými státy **značné rozdíly**. Krátkodobě nezaměstnané osoby (osoby, které jsou bez zaměstnání méně než jeden rok), jež pobírají dávky v nezaměstnanosti, představují v průměru pouze jednu třetinu všech nezaměstnaných. Nejvyšší míru pokrytí má Německo – přibližně 63 %. Naopak nejnižší míru pokrytí lze pozorovat na Maltě, v Chorvatsku, Polsku, Rumunsku a Bulharsku, kde se nachází výrazně pod úroveň 15 %⁽²⁰⁾.

3.6. Nízká míra pokrytí v určitém členském státě může mít různé příčiny. Jednou z nich je **nezaměstnanost mladých lidí**. Nezaměstnaní mladí lidé, kterým se zatím nepodařilo vstoupit na trh práce, často kvůli tomu, že neodpracovali určitý počet let, ani nemohou získat nárok na dávky. Proto často žádné dávky nepobírají.

3.7. EHSV opětovně zdůrazňuje, že přechod mladých lidí ze (školního) vzdělávání na trh práce má zcela zásadní význam. V zájmu jejich co nejrychlejšího začlenění na trhu práce by jim měla být poskytována co největší podpora.

3.8. Na míru pokrytí má vliv i doba trvání nezaměstnanosti. Zatímco průměrná míra pokrytí v EU se u krátkodobě nezaměstnaných pohybuje okolo jedné třetiny, je u dlouhodobě nezaměstnaných nižší, protože doba vyplácení dávek v nezaměstnanosti je ve většině členských států časově omezená. EHSV doporučuje stanovit cíl pro **míru pokrytí u krátkodobě nezaměstnaných osob** (osob, které jsou bez zaměstnání méně než jeden rok).

3.9. Další příčinou nízké míry pokrytí jsou **nové formy zaměstnání a atypické a nejisté formy práce**, kdy je získání nároku obtížné. Vzhledem k tomu, že Rada dospěla k politické shodě ohledně svého doporučení o přístupu pracovníků a osob samostatně výdělečně činných k sociální ochraně, se EHSV vyslovuje pro komplexní řešení problémů spočívající v uznávání práv na sociální zabezpečení u pracovníků využívajících nové formy práce⁽²¹⁾.

3.10. Podle **první zásady evropského pilíře sociálních práv** má každý právo na kvalitní a inkluzivní všeobecné a odborné vzdělávání a **celoživotní učení**, aby si udržel a nabyl dovednosti, které mu umožní účastnit se plně na životě společnosti a úspěšně zvládat změny na trhu práce. Proto se EHSV vyslovuje pro stanovení **cílů v oblasti dalšího vzdělávání a aktivity** a připomíná svůj názor, že zajištění práva na celoživotní vzdělávání pro všechny občany by mělo být součástí agendy EU⁽²²⁾.

⁽¹⁷⁾ Tematický přehled k evropskému semestru – Dávky v nezaměstnanosti – 2017.

⁽¹⁸⁾ COM(2018) 761 final ze dne 21. listopadu 2018, EPSCO Rada ST 7619/2019 INIT ze dne 15. března 2019.

⁽¹⁹⁾ COM(2018) 761 final ze dne 21. listopadu 2018, EPSCO Rada ST 7619/2019 INIT ze dne 15. března 2019.

⁽²⁰⁾ COM(2018) 761 final ze dne 21. listopadu 2018, EPSCO Rada ST 7619/2019 INIT ze dne 15. března 2019.

⁽²¹⁾ Úř. věst. C 129, 11.4.2018, s. 7.

⁽²²⁾ Úř. věst. C 237, 6.7.2018, s. 8, a stanoviska EHSV Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 1 a Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 46.

3.11. EHSV je zajedno s Komisí, že lepší standardy vnitrostátních systémů pojištění v nezaměstnanosti umožňují **lepší fungování trhů práce**. Nižší standardy naopak nutně neznamenají menší výdaje na straně státu, protože nezaměstnaní, kteří nedostávají žádné dávky na základě pojištění v nezaměstnanosti, pobírají ve většině případů nějakou jinou formu státní podpory (např. podporu v nezaměstnanosti nebo minimální příjem). EHSV souhlasí s Komisí v tom, že lze reálně předpokládat, že se vyšší výdaje spojené s lepšími standardy pojištění v nezaměstnanosti – spolu s aktivní politikou na trhu práce – v poměrně krátké době vrátí v podobě vyšší zaměstnanosti a vyšších daňových příjmů, které díky tomu vzniknou, jakož i v podobě rychlejšího hospodářského růstu ⁽²³⁾.

4. Konkrétní připomínky

4.1. V současné době panují mezi členskými státy značné rozdíly, pokud jde o dávky v nezaměstnanosti. EHSV odkazuje na společnou zprávu o zaměstnanosti pro rok 2019, v níž se uvádí, že poskytování **přiměřených dávek v nezaměstnanosti po přiměřenou dobu**, které jsou přístupné všem pracovníkům a které doprovází účinné politiky na trhu práce, je **klíčem** k podpoře uchazečů o zaměstnání při přechodu v rámci trhu práce ⁽²⁴⁾.

4.2. EHSV proto doporučuje stanovit vnitrostátní **cíle** v oblasti dávek v nezaměstnanosti. Je třeba je stanovit pro **čistý náhradový poměr, dobu vyplácení dávek v nezaměstnanosti a míru pokrytí**, nicméně EHSV rovněž doporučuje jejich stanovení i pro **další vzdělávání a aktivaci**.

4.3. EHSV výslovně vítá snahu Komise, aby byl evropský pilíř sociálních práv proveden i v rámci evropského semestru a aby se prosadil referenční postup pro vyplácení dávek pojištění v nezaměstnanosti v členských státech (mj. prostřednictvím společné zprávy o zaměstnanosti). Používání referenčních měřítek je právem považováno za důležitý nástroj provádění evropského pilíře sociálních práv. Tyto snahy by měly být ještě posíleny a spojeny s procesem trvalého monitorování. **Cílem** procesu stanovování referenčních hodnot pro dávky v nezaměstnanosti musí být přispění k **vzestupné konvergenci v sociální oblasti** v EU a k **lepšímu fungování trhů práce**.

4.4. Podle názoru EHSV by **doporučení pro jednotlivé země** měla v tomto ohledu obsahovat konkrétní cíle z hlediska **čistého náhradového poměru, doby vyplácení dávek v nezaměstnanosti a míry pokrytí**, ale i **dalšího vzdělávání a aktivace**. V této souvislosti je třeba podpořit přístup Komise, který vychází z toho, že **velkorysejší dávky** musí být spojeny s **odpovídající aktivací nezaměstnaných**.

4.5. **Úspěch vnitřního trhu** závisí do značné míry jednak na efektivnosti trhů práce a systémů sociální ochrany, jednak na schopnosti evropských ekonomik zpracovat otřesy. Na základě tohoto východiska byla vypracována strategie Evropa 2020 jakožto strategie pro transformaci Evropské unie v inteligentní a udržitelnou ekonomiku podporující začlenění s cílem zajistit vysokou úroveň zaměstnanosti, produktivity a sociální soudržnosti ⁽²⁵⁾. EHSV upozorňuje na skutečnost, že EU **nedosáhne cíle strategie Evropa 2020** snížit počet osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením o 20 milionů.

4.6. EHSV se domnívá, že **po volbách do Evropského parlamentu, které se konaly od 23. do 26. května 2019**, musí být prioritním úkolem nově ustavené Komise navrhnout opatření ke zlepšení fungování trhů práce a k vzestupné konvergenci členských států v sociální oblasti. Navíc je nutná nová strategie pro sociální rozměr Evropy po roce 2020.

4.7. Členské státy se v současné době zabývají **sociálním rozměrem Evropy po roce 2020**. Při tom vyvstává mj. otázka, které klíčové aspekty by měly budoucí sociální rozměr vymezovat ⁽²⁶⁾. Podle EHSV jsou klíčovými aspekty sociálního rozměru Evropy po roce 2020 **lepší fungování trhů práce a boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení**. Vnitrostátní cíle v oblasti dávek v nezaměstnanosti by v tomto ohledu mohly být významným přínosem.

4.8. Sociální cíle musí časem vést k sociální konvergenci. Lidé se musejí osobně přesvědčit, že práva a zásady, jež jsou prosazovány v rámci evropského pilíře sociálních práv, neexistují pouze na papíře, nýbrž nacházejí své konkrétní naplnění i v praxi a vedou k postupnému zlepšování jejich životních podmínek.

⁽²³⁾ Tematický přehled k evropskému semestru – Dávky v nezaměstnanosti – 2017.

⁽²⁴⁾ COM(2018) 761 final ze dne 21. listopadu 2018, EPSCO Rada ST 7619/2019 INIT ze dne 15. března 2019.

⁽²⁵⁾ COM(2018) 761 final ze dne 21. listopadu 2018, EPSCO Rada ST 7619/2019 INIT ze dne 15. března 2019.

⁽²⁶⁾ EPSCO Rada ST 6622 2019 INIT ze dne 27. února 2019.

4.9. Neukáží-li se cíle vytyčené v rámci evropského semestru dostatečně účinné, doporučuje EHSV s ohledem na sociální rozměr Evropy po roce 2020 přijmout **směrnici podle článku 153 SFEU, kterou by se stanovily právně závazné minimální standardy** pro vnitrostátní systémy pojištění v nezaměstnanosti. V nich by měly být zahrnuty požadavky na celounijní minimální standardy týkající se **čistého náhradového poměru, doby vyplácení a míry pokrytí dávek** v nezaměstnanosti. Kromě toho se EHSV vyslovuje také pro celounijní minimální standardy pro **další vzdělávání a aktivaci** v rámci pojištění v nezaměstnanosti.

V Bruselu dne 11. prosince 2019.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

PŘÍLOHA

Následující pozměňovací návrhy byly v průběhu rozpravy zamítnuty, obdržely však alespoň čtvrtinu odevzdaných hlasů (čl. 59 odst. 3 jednacího řádu):

1. Odstavec 1.12

Změnit:

„1.12. EHSV doporučuje, aby byly výsledky postupu stanovování referenčních hodnot pečlivě monitorovány a vyhodnocovány. Nedojde-li časem k dostatečnému pokroku tak, aby nastaly žádoucí účinky, mělo by být zváženo zavedení závazného právního rámce právně závazný nástroj, který by členské státy podpořil a doplnil v jejich úsilí o modernizaci systému pojištění v nezaměstnanosti. Vedle doporučení Rady, které by pro členské státy mělo být vodítkem, doporučuje EHSV přijmout zvážit přijetí směrnici závazného právního rámce podle článku 153 SFEU, kterou kterým by se stanovily právně závazné minimální standardy pro vnitrostátní systémy pojištění v nezaměstnanosti. V některém právním rámci by měly být zahrnuty požadavky na celounijní minimální standardy týkající se čistého náhradového poměru, doby vyplácení a míry pokrytí dávek v nezaměstnanosti. Kromě toho se EHSV vyslovuje také pro celounijní minimální standardy pro další vzdělávání a aktivaci v rámci pojištění v nezaměstnanosti.“

Výsledek hlasování:

pro: 64

proti: 119

hlasování se zdrželo: 19

2. Odstavec 2.10

„2.10. Nedojde-li časem a po důkladném sledování a hodnocení výsledků k dostatečnému pokroku tak, aby nastaly žádoucí účinky, doporučuje EHSV zvážit přijetí přijmout směrnici závazného právního rámce podle článku 153 SFEU, kterou kterým by se stanovily právně závazné minimální standardy pro vnitrostátní systémy pojištění v nezaměstnanosti. V některém právním rámci by měly být zahrnuty požadavky na celounijní minimální standardy týkající se čistého náhradového poměru, doby vyplácení a míry pokrytí dávek v nezaměstnanosti. Kromě toho se EHSV vyslovuje také pro celounijní minimální standardy pro další vzdělávání a aktivaci v rámci pojištění v nezaměstnanosti. Minimální normy by členskými státy neměly bránit v přijetí ambicióznějších norem (viz 16. bod preambule evropského pilíře sociálních práv). Standardy, které v členských státech již existují, by se neměly snižovat. EHSV doporučuje, aby stanovení minimálních norem pro vnitrostátní systémy pojištění v nezaměstnanosti bylo spojeno s řádným použitím doložky o zachování úrovně ochrany (zákaz snížení úrovně ochrany v důsledku zavedení minimálních standardů). Bude tak zohledněn cíl EU zlepšovat životní a pracovní podmínky ve všech členských státech v zájmu sblížení směrem k vyšší úrovni (článek 151 SFEU).“

Výsledek hlasování:

pro: 63

proti: 122

hlasování se zdrželo: 18

3. Odstavec 4.9

„4.9. Neukáží-li se po důkladném sledování a hodnocení cíle vytyčené v rámci evropského semestru dostatečně účinné, doporučuje EHSV s ohledem na sociální rozměr Evropy po roce 2020 zvážit přijetí přijmout směrnici závazného právního rámce podle článku 153 SFEU, kterou kterým by se stanovily právně závazné minimální standardy pro vnitrostátní systémy pojištění v nezaměstnanosti. V některém právním rámci by měly být zahrnuty požadavky na celounijní minimální standardy týkající se čistého náhradového poměru, doby vyplácení a míry pokrytí dávek v nezaměstnanosti. Kromě toho se EHSV vyslovuje také pro celounijní minimální standardy pro další vzdělávání a aktivaci v rámci pojištění v nezaměstnanosti.“

Výsledek hlasování:

pro: 63
proti: 122
hlasování se zdrželo: 21
